

ismertess hogy milyen alapelvekre támaszkodnak az új megközelítésű irányelvek (direktívák), továbbá sorolja fel az Építési termék irányelv milyen alapvető követelményeket támaszt az építményekkel szemben!

Az Európai Unióban célul tűzték ki, hogy megszüntetik a tagországok között a műszaki, gazdasági, pénzügyi korlátokat, és lehetővé teszik a termékek, a szolgáltatások, a tőke, valamint a személyek szabad áramlását. **Az európai egységes belső piac megkívánja mind a jogszabályok, mind a szabványok összehangolását a tagországokban.**

A jogrendszer összehangolásában kitüntetett szerepük van az uniós jogszabályok egy fajtájának, az ún. **új megközelítésű irányelveknek** (New Approach Directives). Az új megközelítésű irányelvekben csak a közérdek szempontjából legfontosabb, ún. **alapvető követelményeket** írják elő általánosságban.

A **műszaki részletek a harmonizált szabványokban** jelennek meg.

Az egységes jogrend érdekében az irányelveket a tagországoknak bele kell építeniük nemzeti jogszabályaikba. Az új megközelítésű irányelvek tartalmából következően a nemzeti jogszabályok összehangolása csak az alapvető követelményekre, a megfelelőségértékelés eljárására és az ehhez szükséges intézményrendszer kialakítására korlátozódik. A jogszabályok alkalmazása kötelező, ebből következően az irányelvekben rögzített alapvető követelmények is kötelezően érvényesülnek az egyes tagországokban, megteremtve az Európai Unión belül a biztonság egységes szintjét. A szabályozási rendszer a jogszabályokhoz kapcsolódó, harmonizált európai szabványok kidolgozásával válik teljessé.

Az irányelv (vagy más szóval: direktíva) úgy lép hatályba az egyes tagországokban, hogy azt mindenhol nemzeti jogszabályként megjelentetik. **Tehát az irányelv bevezetésének, honosításának módját a tagországok nemzeti jogrendszerére bízzák** (határidőhöz kötve), de a bevezetés formája nincs megkötve. A jogszabály hivatkozik a harmonizált szabványra, amelyet a hatóságok elismernek mint a jogszabály teljesítésének egyik módját.

Az új megközelítés az alábbi fontosabb alapelvekre támaszkodik:

- az új megközelítésű irányelvek (direktívák) nem egyes termékekkel, hanem a **termékek nagy csoportjával** (pl. építési termékek) vagy a gazdaság egészére kiható, ún. horizontális tevékenységekkel (pl. közbeszerzés) **foglalkoznak**;
- az irányelvek csak az alapvető követelményeket, azaz a közérdek szempontjából **legfontosabb biztonsági, egészségvédelmi, környezetvédelmi, fogyasztóvédelmi előírásokat fogalmazzák meg, általánosságban; szabályozzák továbbá a megfelelőségértékelés módját, ill. ennek intézményrendszerét**;
- az irányelvekben előírt követelményeket a termékeknek ki kell elégíteniük ahhoz, hogy az EU belső piacára kerülhessenek. **Az irányelvek azonban nem tartalmaznak részletes műszaki előírásokat** arra vonatkozóan, hogy az alapvető követelményeket hogyan lehet teljesíteni;
- a konkrétabb **műszaki előírásokat a harmonizált európai szabványok rögzítik**.

Mikor tekinthető egy európai szabvány harmonizált szabványnak?

A harmonizált szabványok a termék teljesítményjellemzőinek meghatározásával biztosítják az irányelv alapvető követelményeinek kielégítését, továbbá részletesen szabályozzák a megfelelőség igazolásának módját is. **A szabvány egyes szakaszai – részletes műszaki előírásaikkal – kifejezetten azt a célt szolgálják, hogy a vonatkozó irányelv általánosságban megfogalmazott, alapvető követelményei teljesíthetők legyenek.**

Csak azok az európai szabványok tekinthetők harmonizált szabványnak:

- **amelyeket kifejezetten a Bizottság megbízásából (mandátum),**
- **az irányelvhez kapcsolódóan dolgoztak ki, az alapvető követelmények teljesítése érdekében,**
- **a szabványokat a Bizottság szakértői elfogadták harmonizált szabványként,**
- **és a Bizottság az Európai Unió Hivatalos Lapjában (OJ) a szabványok harmonizált státusára vonatkozó közleményét közzétette.**

Röviden összefoglalva: a harmonizált szabvány az európai szabványügyi szervezetek által jóváhagyott és az EU Hivatalos Lapjában kihirdetett szabvány, amely az irányelvhez kapcsolódik és egyes előírásaival az irányelv alapvető követelményeinek való megfelelést is biztosítja.

Azért kell külön részletezni a harmonizált szabványok összes ismervét, mert ha ezek közül bármelyik nem teljesül, akkor a szabvány még nem tekinthető harmonizáltnak. A harmonizációs folyamat tényleges befejezését a Hivatalos Lapban megjelent közzététel jelenti, amellyel a Bizottság elismeri, hogy a szabványok betartása esetén teljesülnek a vonatkozó irányelv követelményei.

Hogyan kapcsolódik a harmonizált szabvány az új megközelítésű irányelvhez?

Az európai szabványokat (és így a harmonizált szabványokat is) a tagországoknak változtatás nélkül be kell vezetniük nemzeti szabványként, az ütköző nemzeti szabványokat pedig vissza kell vonniuk. Ez az eljárás biztosítja a tagországok szabványrendszerének összehangolását.

A harmonizált szabványok alkalmazása – a többi szabványhoz hasonlóan – önkéntes, azonban rendelkeznek azzal a lényeges tulajdonsággal, hogy elismert műszaki megoldásokat nyújtanak a jogszabályban kötelezően előírt követelmények teljesítéséhez. Ezért a nemzeti hatóságoknak el kell fogadniuk, hogy azok a termékek, amelyek megfelelnek a harmonizált szabványoknak, egyúttal kielégítik a rájuk vonatkozó irányelv alapvető követelményeit is. Ez igen lényeges szempont, mert az EU egységes belső piacán a termékek forgalomba hozatalának előfeltétele.

A jogszabálynak való megfelelés igazolása a harmonizált szabvány szerinti, egyértelmű vizsgálatokkal oldható meg tehát a legcélszerűbben és legolcsóbban.

Ezért a cégeknek jól felfogott érdeke, hogy ha létezik a termékükre harmonizált szabvány, akkor ennek megfelelően gyártsák. Ettől gyakorlatilag csak akkor térnek el, ha olyan új műszaki fejlesztésről van szó, amelyre a szabvány nem alkalmazható.

Ekkor azonban hosszadalmasabb és költségesebb megfelelésértékelési eljárás keretében kell bizonyítaniuk, hogy a termék a vonatkozó irányelv alapvető követelményeit kielégíti.

Az Európai Unióban a **89/106/EGK jelű irányelv** (direktíva)

- rögzíti az **építményekkel szemben támasztott alapvető követelményeket**,
- továbbá **szabályozza** az építési célra felhasznált **anyagok és szerkezetek megfelelőségigazolásának és forgalomba hozatalának feltételeit és szabályait**.

Az irányelvet módosította a Tanács **93/68/EGK** jelű irányelve, a **CE jelölés** egységes alkalmazására vonatkozóan.

A röviden **Építési termék irányelvnek** nevezett jogszabály az új megközelítésű irányelvek közé tartozik. A végcél az, hogy **a kész építmény legyen kellően biztonságos, és tervezett funkciójának feleljen meg.** Az irányelvben rögzített, építményekre vonatkozó alapvető követelmények csak áttételes módon hozhatók összefüggésbe magukkal az építési termékekkel.

A hat alapvető követelmény a következő:

- **Mechanikai szilárdság és állékonyság.** Az építményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy az építés és a használat közben fellépő terhek és hatások ne okozzák az építmény egészének vagy valamely részének összeomlását, megengedhetetlen mértékű alakváltozását. Követelmény továbbá, hogy a teherhordó szerkezet jelentős alakváltozása ne vezessen az egyéb épületrészek, berendezések károsodásához, véletlenszerű események pedig ne idézzenek elő a kiváltó okhoz képest aránytalanul nagy károsodást.
- **Tűzbiztonság.** Az építményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy tűz esetén az épület teherbíró képessége meghatározott ideig fennmaradjon, a használók az építményt sértetlenül elhagyhassák, vagy egyéb módon lehessen őket kimenteni. A tűz és a füst keletkezése és terjedése az épületen belül korlátozott legyen, a tűz a szomszédos építményekre lehetőleg ne terjedjen át, és a mentőegységek a mentést biztonságosan végezhesék.
- **Higiénia, egészség- és környezetvédelem.** Az építményeket úgy kell tervezni és kivitelezni, hogy az épület használóinak egészségét ne veszélyeztesse káros anyagok vagy gázok jelenléte és az építőanyagokból való felszabadulása. Ne veszélyeztesse az egészséget szennyezett vagy fertőzött talaj, továbbá a szennyvíz, a szilárd és folyékony hulladékok, valamint a füst

szakszerűtlen elvezetése. Az építmény felületein ne alakulhasson ki káros nedvesedés.

- **Használati biztonság.** Az építményt úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy használata és üzemeltetése során ne adódhassanak megengedhetetlen baleseti veszélyek. Ilyenek lehetnek: a megcsúszás, az elesés, a nekiütközés valaminek, az égés, az áramütés, a robbanás, a megbotlás, a fej- vagy kézsérülés, a magasból való leesés.

- **Zajvédelem.** Az építményt úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy a lakók vagy a közelben tartózkodó személyek által érzékelhető zaj ne érje el az egészségre ártalmas szintet, ne zavarja őket az alvásban, a pihenésben illetve a munkában.

- **Energiatakarékosság és hővédelem.** Az építményt és az építmény fűtő-, hűtő- és szellőzőberendezéseit úgy kell tervezni és kivitelezni, hogy a helyi éghajlati viszonyokra és a használókra való tekintettel az építmény energiafogyasztása alacsony szinten maradjon.

<i>Az építési termék fogalma</i>

Az építési termék fogalomkörébe tartozik minden olyan anyag, szerkezet, berendezés vagy több, különböző részből összeállított elem, amit azért állítanak elő, hogy építményekbe állandó jelleggel beépítsék.

Anyagnak tekintendő pl. a cement, homokos kavics, betonacél, míg egy nyílászáró már szerkezetnek minősül.

A szokásos építőanyagok és szerkezetek mellett, az építési termékek közé tartoznak az építmény funkciója szerinti, biztonságos üzemeltetéshez szükséges épületgépészeti berendezések és vezetékhálózataik is (vízellátás, csatornázás, kazánok, liftek, világítás, fűtési hálózat, elektromos hálózat, mesterséges szellőztetés berendezései, épületfelügyeleti rendszer stb.).

Az építési termékek közé tartoznak a több (legalább két), különböző részből összetett elemek (készletek) is, amelyek jellemzője, hogy az összetett elem tulajdonságai eltérnek a részek tulajdonságaitól.

Összetett elemnek és építési terméknek tekinthető pl. a kétkomponensű ragasztó.

A felhasználónak a komponenseket együtt kell megvásárolnia, mert egyébként a terméket nem tudná a szándékolt építési célra alkalmazni. Így a két komponens csak együtt értelmezhető és minősíthető építési terméknek.

Lényeges kritérium, hogy a terméket az építménybe állandó jelleggel beépítsék, az annak műszakilag szerves része alkotórésze legyen, és szerepet játsszon az alapvető követelmények teljesítésében. Ilyen értelemben az építési terméket el kell különíteni a bútor jellegű termékektől.

Építési termék pl. a konyhai csaptelep és mosogató, a beépített konyhabútor azonban nem. Építési terméknek minősül pl. a bentmaradó zsaluzat, míg az építési segédszerkezetként használt, elbontandó zsaluzat nem.

A meghatározásból következik, hogy az építés helyszínén, a tényleges kivitelezési, szerelési munka során létrejövő végleges szerkezetrészek, illetve maga a kész építmény nem tartozik az építési termékek körébe, hanem a kivitelezési munka eredményének tekintendő.

Így pl. a helyszínen készülő monolit vasbeton szerkezetek nem építési termékek, de az azok kivitelezéséhez felhasznált, beépített anyagok (cement, adalékanyag, betonacél stb.) építési termékek. Ha a monolit szerkezet megépítéséhez szükséges betont nem az építkezés helyszínén keverik meg, hanem transzportbetont használnak fel, akkor a kivitelezés helyszínére szállított transzportbetont kell építési terméknek kezelni. A transzportbetont készítő betonüzemben azonban a felhasznált cement és adalékanyag az építési termék.

Építési termék az előzők szerint a kétkomponensű ragasztó, de a komponensek összekeverése után létrejövő ragasztóanyag már nem építési terméknek tekintendő, hanem a kivitelezési munka részének.

A felelősség tehát szétválik: a termék építési célra való alkalmasságáért a gyártó, a kivitelezési tevékenységért és a kész építményért pedig a kivitelező (illetve a tervező) felel.